

(Moniales de Bethléem)

Pinksterbrief 2018 van Vader Generaal OCist

Effeta

Gods roepstem vandaag onderscheiden en begeleiden

Dierbare broeders en zusters,

jullie weten dat de volgende Bisschoppensynode gewijd zal zijn aan het thema “Jongeren, geloof en roeping”. In het leven van onze Orde stellen we steeds meer vast dat het ook voor ons een dringende noodzaak is het thema uit te diepen van de onderscheiding en de begeleiding van personen die zich geroepen voelen tot het cisterciënzerleven. De laatste tijd moeten we vaststellen dat velen uittreden, soms zelfs na tien of twintig jaar kloosterleven, met als reden een oppervlakkige onderscheiding of onvoldoende begeleiding. Daarom, en ook omdat velen van ons jongeren ontmoeten die op zoek zijn naar hun roeping, dacht ik dat het goed zou zijn deze keer als Pinksterbrief aan de Orde een conferentie over dit onderwerp aan te bieden die ik onlangs gaf aan het *Teresianum* in Rome. Ik denk dat deze conferentie een aanzet kan vormen voor een persoonlijke meditatie en een reflectie in gemeenschap. Op deze manier kunnen we ons ook aansluiten bij het denkwerk dat momenteel in de hele Kerk plaatsvindt als voorbereiding op de Bisschoppensynode. Maar in de eerste plaats kan het voor onszelf een hulp zijn om op een verantwoordelijke manier de roepingen te ontvangen die de Heer ons zendt, of waar we vurig naar verlangen. Hierbij mogen we echter niet vergeten dat de meest dringende noodzaak erin bestaat dat we onze eigen roeping beleven met meer waarachtigheid en vreugde.

Op 1 mei mocht ik deelnemen aan de viering van de Zaligverklaring van P. Janos Anastasius Brenner, martelaar, die novice was in Zirc in Hongarije. Hoewel hij zijn abdij, die opgeheven werd, heeft moeten verlaten, en hij diocesaan priester geworden is, weten we van de bejaarde Hongaarse broeders dat hij in het geheim professie heeft gedaan, en dat hij zichzelf zeker als cisterciënzermonnik beschouwde. Opdat onze roeping trouw beleefd kan worden tot in het martelaarschap, worden we uitgedaagd ze dagelijks te beleven met een nederig en vurig verlangen naar heiligheid in vreugdevolle zelfgave. Zo herinnert het ons ook Paus Franciscus in zijn recente Apostolische Exhortatie *Gaudete et Exsultate*.

Een plan voor eenieder

Het bekende verhaal van de roeping van de jonge Samuël (1Sam 3,1-21) is één van de beste inspiratiebronnen om het verschijnsel roeping te begrijpen, het mysterie van God die

de mens roept, en tegelijkertijd van de mens die zich geroepen voelt door God. Hoe moeten we hier tegenover staan, tegenover dit mysterie in onszelf en in de anderen? Hoe moeten we staan tegenover het mysterie van de roeping van hen die wij moeten begeleiden of opleiden?

God heeft een plan voor ieder mens op deze wereld, een eeuwig plan. De roeping van ieder mens is er al voor die mens geboren wordt, omdat haar oorsprong eeuwig is, omdat ze haar bron heeft in het mysterie van God en in de persoonlijke relatie van God met iedere mens die Hij scheidt. Het is zoals God openbaart aan de profeet Jeremia: “Voor Ik je vormde in de moederschoot, koos Ik je uit; voordat je geboren werd, heb Ik je voor Mij bestemd; Ik heb je aangewezen als profeet voor de volken.” (Jer 1,5)

Niets zou ons meer moeten bepalen dan datgene, wat al in God aanwezig is voor wij bestaan, dan Gods kennis over ons die ons voorafgaat, want het is door deze gedachte van God, door dit eeuwig woord dat we gewild zijn, bemind, geschapen en gezonden. Voor we geboren worden, zijn we reeds in het leven gezonden, in het zijn, in de immense symfonie van de schepping, in het schouwspel van de geschiedenis, van het menselijk avontuur, in het sublieme schouwspel van de menselijke vrijheid. Juist daarom is de mensheid is geschapen: om Hem te kennen die haar maakt, om Hem te beminnen die haar bemint, om Hem te kennen die ons kent voor we onszelf kennen.

Ook de kleine Samuël droeg, wanneer hij in de tempel bij de priester Eli kwam wonen, reeds een eeuwige roeping in zich. Hij was verwekt en geboren, getekend door een welbepaald plan dat door God was vastgesteld. Maar de dag moet komen waarop de roeping van een mens opbloeit uit het diepe mysterie, zoals een waterader die uit het hart van de berg uiteindelijk als een bron ontspringt op een welbepaalde plaats. Daar begint hij dan te stromen en de mensen hun dorst te lessen, het dorre land te bevloeien; hij wordt een bergbeekje met wild stromend water, en later een brede, langzame rivier ten dienste van allen als weg naar de zee.

Iets nieuws in de alledaagse werkelijkheid

Die nacht sliep iedereen: “Eli lag te slapen op zijn gewone plaats. Zijn ogen begonnen zwak te worden en hij kon niet meer zien. De lamp van God was nog niet gedoofd, en Samuël lag te slapen in het heiligdom van de Heer, waar de ark van God stond.” (1Sam 3,2-3)

Alles is rustig en stil. Maar plots breekt er iets nieuws door: een stem die Samuël bij zijn naam roept. Het lijkt niets nieuws. Samuël is het immers gewend dat hij geroepen wordt. Hij denkt dan ook aan het meest normale dat zich kan voordoen: dat Eli hem roept, zoals hij al tientallen keren gedaan heeft, ook ‘s nachts, omdat hij als oude en blinde man hulp nodig heeft. Dit gebeurt drie keer. Drie keer roept de stem van God de naam van de jongen, en deze reageert alsof het de normaalste zaak van de wereld was.

Dit is reeds een aspect van het mysterie van de roeping: het is iets uitzonderlijks, dat in het leven de vorm aanneemt van de meest alledaagse werkelijkheid. Dit aspect is zowel troostend als verontrustend. Troostend, want als God zo afdaalt om met ons te praten als mensen met wie we vertrouwd zijn, dan hoeven wij niet hemelhoog op te klimmen om zijn roep te vernemen. Verontrustend, want we lopen het risico dat we ons niet realiseren dat Hij het is die roept.

Ook de oude Eli reageert in eerste instantie als bij een heel normaal voorval: “Ik heb je niet geroepen, ga maar weer slapen!” Het normale voor hem is dat Samuël gedroomd heeft, dat hij zich iets heeft ingebeeld. Maar Samuël zelf reduceert de feiten nooit tot een droom; ook de volgende keren zegt hij nooit bij zichzelf: “Ik heb zeker gedroomd” om dan verder te slapen. God roept hem echt, met een echte stem. Precies omdat Samuël trouw antwoordt op de realiteit waarin God zich openbaart, kan Eli en later ook Samuël zelf de stem van God herkennen.

Ik denk dat dit een eerste belangrijke aanduiding is bij de benadering van zowel onze eigen roeping als die van iemand anders: God treedt slechts zelden iemands leven binnen op een bovennatuurlijke manier. Hij verkiest de natuurlijke weg, de weg van de elementaire menselijke ervaring, de weg van de werkelijkheid waarvoor iedere mens op natuurlijke wijze openstaat. God neemt de natuur in zijn dienst, Hij maakt haar tot instrument en teken van wat Hij ons wil zeggen. God maakt gebruik van de natuur om het bovennatuurlijke uit te drukken, zoals Hij in Christus gebruik heeft gemaakt van ons menselijke vlees om de goddelijkheid van de Zoon kenbaar te maken. Hij volgt en respecteert de natuur van de dingen, de elementaire ervaring van de dingen, en zo wordt het mogelijk om vertrekkende van het teken op te klimmen tot Hem, die zichzelf door dit teken wil openbaren. Een stem die Samuël wekt in de nacht, dat kon voor hem niemand anders zijn dan Eli. Eli was de enige die ook in de tempel aanwezig was die nacht. Wie anders zou hem kunnen roepen? Door instinctief te gehoorzamen aan de oproep in de realiteit, antwoordt Samuël op Gods roepstem. Geleidelijk aan maakt hij vorderingen en komt zo tot het juiste antwoord op de oproep.

Dit in eerste instantie natuurlijke verstaan van Gods roepstem is een aspect dat aanwezig is in bijna alle bijbelse roepingsverhalen, ook in het Evangelie. Christus benadert de geroepene op een natuurlijke manier, zo ook om de apostelen te roepen: “Vaar naar het diepe en werp daar uw netten uit” (Lc 5,4), zegt Hij tot Petrus en zijn kameraden. En op het moment dat de sluier van de natuurlijke, alledaagse, gewoon menselijke werkelijkheid wordt opgeheven om het wonder te openbaren, dan wordt ook de roeping expliciet: “Voortaan zal je mensenvisser zijn” (Lc 5,10).

Al vanaf het begin, vanaf het moment waarop Hij vroeg naar het diepe te varen en de netten uit te werpen, riep Jezus Petrus om mensenvisser te worden. Zo ook riep de Heer Samuël al vanaf de eerste keer dat de jongen meende Eli te horen roepen. Zelfs Maria dacht in eerste instantie dat haar gevraagd werd op natuurlijke wijze een zoon ter wereld te brengen – “Hoe zal dat gebeuren, daar ik geen man beken?” (Lc 1,34) – tot de engel haar het mysterie openbaarde van de Menswording door het werk van de heilige Geest.

Het lijkt erop dat God wil dat iemand het mysterie op het spoor komt langs de weg van zijn eigen menselijkheid, zonder iets over te slaan, want het mysterie van God, en het mysterie van ieders roeping, openbaart zich vanuit ons binnenste, door de sacraliteit ervan aan het licht te brengen. Onze menselijkheid wordt geopenbaard als tempel van God: “Weet gij dan niet dat gij Gods tempel zijn, en dat de Geest van God in u woont? Als iemand de tempel van God te gronde richt, zal God hem te gronde richten. Want de tempel van God is heilig, en die tempel zijt gij” (1Kor 3,16-17).

“Toen begreep Eli dat het de Heer was, die de jongen riep”

Maar hoe wordt het duidelijk dat God verblijft in de tempel van ons menselijk leven? Dit benaderen van God langs de weg van de gewone menselijke ervaring, waartoe moet dat ons brengen? Natuurlijk moet het ons brengen tot God, maar waartoe moet het ons brengen in ons eigen innerlijk, in ons bewustzijn en in onze ervaring van onszelf?

Ook hier kan het roepingsverhaal van Samuël opheldering brengen: het openbaart ons ook de essentiële rol van een geroepene bij het begeleiden van andermans roepingsweg, in het bijzonder bij jongeren.

Eli begrijpt als eerste dat het God is die de jongen roept. En hoe begrijpt hij dat? Door in de eerste plaats te erkennen dat hijzelf niet geroepen heeft. Deze bewustwording moeten we niet alleen oppervlakkig begrijpen. Bij de derde keer had Eli ook zijn geduld kunnen verliezen en kunnen dreigen de jongen te straffen en buiten te zetten uit de tempel als hij hem nog eens zou wakker maken. Ook hij, of liever hij *in de eerste plaats* moet het mysterie herkennen: “Toen begreep Eli dat het de Heer was die de jongen riep” (1Sam 3,8). En hoewel hij er niet in geslaagd was zijn eigen zonen op te voeden tot trouw aan de Heer, gaat Eli op voorbeeldige wijze om met de roeping van Samuël.

Om te beginnen maakt hij er geen misbruik van, hij probeert geen voordeel te halen uit de begaafdheid van de jongen. Hij zegt hem niet eens dat het God is die hem roept, zoals velen doen die er plezier in scheppen tot jongeren te zeggen: “Jij hebt deze roeping! God roept je daartoe! Je bent hiervoor gemaakt!”, en die zich zo meester maken van een mysterie dat zijn plaats heeft tussen de vrijheid van God en de vrijheid van ieder mens. Dit is een misbruik dat even erg is als simonie, omdat het belangeloze initiatief van God uitbuit (en niets is meer belangeloos dan de roeping van God die een mens uitverkiest), om er zelf eer uit te halen, voor een persoonlijk voordeel, al was het maar de dankbaarheid tegenover wie zichzelf opwerpen als “vader of moeder van de roeping”, zoals sommigen het graag noemen.

Eli daarentegen stuurt de jongen terug naar het mysterie dat hem roept. Hij stuurt hem terug om te verifiëren of het werkelijk de stem van God is of niet. Hij nodigt hem uit het mysterie dat in zijn leven aan het licht komt te benaderen, en hij doet dat met een ongelooflijke discretie, respect en tederheid. Stel je voor: de Allerhoogste komt midden in de nacht in zijn Tempel, en Hij buigt zich neer over een slapend jongetje en fluistert eenvoudig zijn naam in zijn oor: “Samuël!”.

Ook Jezus zal zo tewerk gaan, Hij zal roepen met een absoluut respect voor de vrijheid van eenieder, Hij stelt voor het in alle vrijheid zelf te onderzoeken: “Jezus keerde zich om, en toen Hij zag dat ze Hem volgden, vroeg Hij hun: ‘Wat verlangt gij?’ (...) ‘Rabbi, waar verblijft ge?’ Hij zei hun: ‘Gaaf mee om het te zien’” (Joh 1,38-39).

Een fundamenteel onderzoek

Het aspect van het onderzoeken is fundamenteel: de waarheid over een gevoel of een ervaring moet aan het licht worden gebracht. We moeten uitzoeken of het waar is, of het werkelijk God is die roept. Dat is een essentiële weg om iedere roeping te beleven in vrijheid en in waarheid. Als een persoon die zich geroepen voelt ergens mee geholpen moet worden, dan is het wel hiermee: hij moet begeleid worden om dit subtiele ontwakken van het mysterie van zijn leven te verifiëren, om de waarheid ervan aan het licht te

brenge. Ook wanneer in uitzonderlijke gevallen, zoals bij Saulus van Tarsus, het binnenbreken van God niet op subtiële maar op overrompelende wijze gebeurt, misschien juist vooral in zo'n geval, heeft de geroepene nood aan iemand die hem helpt en begeleidt om de roeping te toetsen. Saulus heeft nood aan Ananias, aan de kleine en angstige gemeente te Damascus om verder door te dringen in de betekenis van zijn buitengewone roeping. We zouden kunnen zeggen dat Christus zelf hier behoefte aan heeft, Hij wil behoefte hebben aan deze menselijke en alledaagse omgeving van zijn mystiek Lichaam om het mogelijk te maken zijn roepingen te verifiëren, opdat ze tot een weg worden. (cf. Hnd 9,3-19).

Waarom heeft Samuël hulp nodig? Omdat hij nog geen ervaring heeft met deze werkelijkheid die hem oproept. De tekst zegt het uitdrukkelijk: "Samuël kende de Heer nog niet, er was hem nog nooit een woord van de Heer geopenbaard." (1Sam 3,7). En de wijsheid van Eli bestaat nu juist hierin dat hij Samuël duidelijk maakt hoe hij door ervaring de mysterieuze, bovennatuurlijke werkelijkheid kan verifiëren die op subtiële wijze aan het licht komt in zijn leven. Zodra Eli aanvoelt dat het de Heer is die zich tot de jongen richt, stelt hij een eenvoudige methode voor om dit feit te toetsen; het is namelijk nog niet zeker omdat het niet onderzocht is. Hij zegt tot Samuël: "Ga slapen, en mocht Hij je roepen, dan moet je zeggen: Spreek, Heer, uw dienaar luistert." (1Sam 3,9).

We zien dat Eli de jongen niet meteen laat bidden, hij vraagt hem niet te gaan waken. In tegendeel: hij stuurt hem weer naar bed, hij laat hem doen wat een jongetje normaal gezien doet 's nachts. Samuël moet niets uitlokken, hij moet niets oproepen, hij moet God volkomen vrij laten in zijn initiatief. Maar hij reikt wel een methode aan om te verifiëren, een methode die antwoordt op het initiatief dat God wil nemen: "Als Hij je roept, moet je zeggen: Spreek Heer, uw dienaar luistert." (1Sam 3,9). Het is geen magische formule, maar een woord dat de jongen wil opvoeden tot het beantwoorden van Gods initiatief, van Gods roepstem. Het zinnetje dat hij hem leert, dat hij hem laat memoriseren, en waarmee Samuël waarschijnlijk ingeslapen is, dat zinnetje leert hem voor God te gaan staan op de juiste manier, zoals een mens voor de Heer hoort te staan. Hij voedt hem op om aan God die spreekt het gehoor te verlenen waartoe de mens geschapen is. Eli leert Samuël om open en vragend voor God te staan. Samuël vraagt God te spreken, en hij luistert naar Hem. Het is als zou hij zeggen: "Heer, ik ben behoefte aan U, ik ben verlangen, geopend voor U!"

In een roeping, in elke roeping, zijn er als het ware twee momenten: de pure roeping, dus God die onze naam noemt, op duizend manieren, door details die misschien onbeduidend zijn, maar we voelen ons erdoor geroepen naar Hem toe, ons hart voelt zich aangetrokken tot Hem. En dan is er het woord van God, dat wat God ons wil medelen. En dit woord van God tot de geroepene gaat steeds meer zijn roeping bepalen, het onderhoudt en voedt de roeping, ook als de naam die God uitsprekt, en die soms verandert, reeds heel de roeping van de persoon synthetiseert: "Jij bent Simon, zoon van Johannes. Jij zult Kefas genoemd worden" (Joh 1,42).

Opvoeden tot luisteren

Het wezenlijke antwoord op Gods roepstem, op God die onze naam noemt, is een bereidheid om te luisteren, meer zelfs, het is vragen dat Hij spreekt, dat Hij ons alles zegt, alles wat Hij ons wil zeggen. Want het is in zijn spreken dat de roeping werkelijkheid

wordt, dat ze werkelijkheid wordt in ons, en door ons bij God zelf. Een roeping is altijd het werk van God, het is een schepping van God die spreekt tot een persoon. En de zending die iedere roeping met zich meebrengt, wordt werkelijkheid als de geroepene zich ten diepste laat herscheppen door het woord van God, tot het doel dat God wil bereiken. Antwoorden “Spreek Heer,” tot God die onze naam noemt, betekent Hem nadrukkelijk en in alle vrijheid vragen zich uit te spreken over ons leven, over onze persoon, er uitdrukking aan te geven volgens zijn plan.

Elk leven is een scheppingswoord van God metterdaad, maar in het mysterie van de roeping, reeds vanaf de roeping van het doopsel, moet deze vorming door Gods woord een bewuste realiteit worden, een vrije dialoog, een vraag en instemming tussen God en de mens.

Wie instemt met een roeping, vraagt aan God om openlijk zijn leven *uit te spreken*, er een boodschap van te maken, een *pronuntiatio*. Dit woord is samengesteld uit *pro*-en *annuntiatio*, etymologisch gezien is het een uitspreken tegenover de persoon zelf, tegenover de Kerk en de wereld, van datgene wat God wil zeggen, wat Hij wil uitdrukken. Instemmen met een roeping betekent uiteindelijk zoals Paulus zeggen: “Ik leef niet meer, Christus leeft in mij” (Gal 2,20), maar met het johanneïsche bewustzijn dat Christus het Woord van God is, het Woord dat de Vader wil uitspreken in de wereld door de adem van de heilige Geest.

Dit alles is helemaal en op paradigmatische wijze aanwezig in de roeping van de Maagd Maria, die onmiddellijk begrijpt dat haar roeping verwezenlijkt wordt door de komst in haar en door haar van Gods Woord: “Zie de dienstmaagd van de Heer, mij geschiede naar uw woord” (Lc 1,38). En Maria laat zich zo bewonen door Gods Woord, dat elk woord van haar, zelfs een eenvoudige groet, een boodschap wordt van Hem. Meer nog, het stelt Hem aanwezig, laat Hem komen tot wie luistert: “Zij ging het huis van Zacharias binnen en groette Elisabeth. Zodra Elisabeth de groet van Maria hoorde, sprong het kind op in haar schoot. Elisabeth werd vervuld met de heilige Geest en riep met luide stem uit: ‘Gij zijt gezegend onder de vrouwen, en gezegend is de vrucht van uw schoot! Waaraan heb ik het te danken dat de moeder van mijn Heer naar mij toekomt? Zie, zodra de klank van uw groet mijn oor bereikte, sprong het kind van vreugde op in mijn schoot. Zalig zij die geloofd heeft, dat tot vervulling zal komen wat haar vanwege de Heer gezegd is!’” (Lc 1,40-45).

Samuël leert van Eli de methode om zich zo te laten herscheppen door het woord van God: hij vraagt hem te vormen volgens een bepaald plan, een bepaalde zending, hij vraagt God zich uit te drukken door hem, door zijn leven. Deze methode is in essentie het luisteren naar God, de stilte die aan God vraagt te spreken.

Dit is een wezenlijk aspect bij het ontvangen van de roeping, van het leven als roeping, en het is vandaag meer dan ooit een cruciaal punt. Het is niet mogelijk jongeren te leren het leven als roeping te beleven, zonder hen op te voeden tot het luisteren naar God, zonder hen op te voeden tot stilte die God vraagt te spreken. Ik ben nog steeds de priester dankbaar die de eerste pasjes van mijn roeping begeleidt heeft, omdat hij me aangeraden heeft te bidden zoals Samuël en zoals hij te herhalen: “Spreek, Heer, uw dienaar luistert!” Het was geen magische formule om onmiddellijk antwoord te krijgen, maar een gebaar dat me geleerd heeft in eenvoud en armoede te gaan staan tegenover de roepstem die ik ervoer, maar die nog niet bepaald was. Zo heb ik geleerd te wachten tot God me op zijn

tijd en op zijn wijze zou ingeven welke vorm deze intuïtie, deze roeping, zou moeten aannemen. En het antwoord was geen grote verlichting, maar het leven zelf, mijn leven zoals het liep, getekend door gebeurtenissen, door positieve en negatieve trekken van mijn temperament en van mijn psyche; het antwoord waren ontmoetingen die ik had, ervaringen die ik mocht opdoen, de noden van de christelijke gemeenschappen waarin ik me toevallig bevond, de lezingen die me aanspraken, de intuïties die plots opkwamen in mijn hart, vaak verbonden aan een Schriftwoord, en die na de gepaste toetsing mijn weg versneld hebben, of onverwachte wendingen hebben veroorzaakt.

De methode van het luisteren, van de stilte die luistert naar God, dient niet enkel voor de eerste bevestiging van de roeping, maar ze betreft de permanente vorming; meer nog, het is de methode om de roeping te *leven* en vrucht te laten dragen, vanaf het begin en tot het einde. Als er één levenswijsheid is die zich met de loop der jaren zou moeten verdiepen in de beleving van om het even welke roeping, dan denk ik dat die erin bestaat steeds meer naar God te luisteren en steeds minder naar zichzelf. Hoe meer ik moet spreken en mezelf moet uitdrukken als gevolg van de zending die verbonden is met mijn roeping, des te meer voel ik hoe de stilte van vitaal belang is, en des te meer voel ik hoe onmisbaar de smeekbede is van de kleine Samuël: “Spreek Heer, spreek Gij en laat mij zwijgen, want ik heb er behoefte aan U te beluisteren en alleen uw Woord tot uitdrukking te brengen, uw Woord, uw Zoon, Jezus Christus!”

De grootsheid van de profeet Samuël hangt helemaal samen met zijn dienstbaarheid aan de aanwezigheid van God die tot hem spreekt, en aan de absolute voorrang die Samuël toekent aan dit mysterie in zijn leven: “Samuël groeide op en de Heer was met hem, en Hij liet niet één van zijn woorden onvervuld. En heel Israël, van Dan tot Berseba, kwam te weten dat Samuël als profeet van de Heer was aangesteld. De Heer bleef verschijnen te Silo, want daar openbaarde de Heer zich aan Samuël met zijn woord.”

(1Sam 3,19-21)

Het afgeleide verlangen

We kunnen ons dan de vraag stellen, zoals iedereen het zich afvraagt die bezig is met roepingen, maar ook eenvoudig met het opvoeden van jongeren in familieverband of op school: is het vandaag de dag mogelijk te antwoorden op Gods roepstem? Als luisteren een noodzakelijke voorwaarde is, als stilte een noodzakelijke voorwaarde is, als vrijheid een noodzakelijke voorwaarde is, een vrijheid die kan luisteren en instemmen, een vrijheid die leeft, zich voedt en zich uitdrukt door het luisteren naar God, heeft het dan zin om vandaag de dag te spreken van roeping, van roepingen, van het leven als roeping?

Ik moet bekennen dat als ik mij deze vragen stel, ik niet de jongeren voor ogen heb die leven in de wereld, maar vooral hen die ik ontmoet in onze kloosters, zij die zeggen of denken dat ze reeds een keuze gemaakt hebben, dat ze reeds antwoord hebben gegeven op een roeping, dat ze reeds alles hebben achtergelaten om Jezus te volgen. Ze zijn al novice, tijdelijk geprofest of zelfs solemneel geprofest, sommigen zijn al tot priester gewijd. Op sommigen plaatsen, zoals in Afrika, zijn ze met tientallen, elders, zoals in Azië zelfs met honderden. Vaak zijn ze al bezig met filosofische en theologische studies, na een kort noviciaat. En het is alsof niemand hen ooit geleerd heeft te zeggen: “Spreek, Heer, uw dienaar luistert!” Ze zijn vol verlangen om te antwoorden op de roepstem die ze ervaren in hun hart, en ze vragen nederig maar dringend om begeleiding op deze weg.

Het maakt altijd indruk op mij als ik van de jongsten in onze kloosters, en dat in alle werelddelen, de vraag hoor, of liever de schreeuw om hulp, om vorming, om begeleiding. Want ze willen antwoord geven, ze willen Christus volgen met heel hun hart, maar het is alsof niemand hen geleerd heeft te luisteren naar God, stil te worden, een woord ten leven van Hem af te smeken, een woord dat Gods plan over hun leven uitdrukt. Hoe kunnen zij hun roeping beleven? En welke roeping beleven ze? Welke zending kunnen ze belichamen? Helaas, het antwoord op deze vragen zien we bijna altijd al voor ogen: jongeren die al oud en moe zijn, ze zijn al triest, teleurgesteld, onvruchtbaar, niet in staat een boodschap te brengen, niet in staat anderen aan te steken met een vurige liefde voor Christus. Ze hebben dorst naar het bronwater van Gods roeping, maar hun droom hebben ze vervangen door vooropgestelde doelen, zoals de solemnele professie, maar vooral de priesterwijding. Maar eens ze deze doelen bereikt hebben, blijkt het om een teleurstellende luchtspiegeling te gaan, teleurstellend omdat ze ernaar verlangd hebben als naar een doel op zich, een hoogtepunt van het leven, en niet als naar een begin, of liever een nieuw begin waar God zichzelf kan uitspreken doorheen ons leven. En dan begint men te verlangen naar het oppervlakkige, men begint de leegte op te vullen met wereldse waarden: materiële goederen, machtsposities, affectieve relaties buiten de band met Christus en de gemeenschap, en dat alles samengevat in de computer, in de hoogheilige vrijheid in het gebruik en misbruik van het internet en alles wat daarmee samenhangt.

Hoe kunnen we het luisteren naar God, de ontmoeting met God die tot ons spreekt, binnenbrengen in het leven en in het hart van deze eenentwintigste-eeuwse mens, deze mens die niet meer alleen postmodern is, maar ook post-hedendaags omdat hij niet aanwezig is in het heden waarin hij leeft. Hij leeft in een virtueel elders.

Naar mijn bescheiden mening bestaat de meest bepalende invloed van de informatica-cultuur niet in het beeld, in datgene wat men ziet of waarneemt, maar wel in de opvatting van de tijd. De tijd duurt niet meer, de tijd mag niet meer duren. Alles onmiddellijk, dat is het ideaal van de relatie tot de realiteit in de informatica-cultuur. Maar dit betekent dat er niet meer gewacht wordt, dat het wachten geen positieve menselijke ervaring meer is. En als er geen wachttijd meer is, verdwijnt ook de ervaring van de tijd als een gelegenheid waarin zich iets nieuws kan aandienen. Als er geen wachttijd meer is, kan de tijd ook geen ruimte meer bieden voor de stilte die wacht op een nieuw woord, op een woord van een Ander. De muziek is oorverdovend geworden, net als de uiteenzettingen van succesvolle politici: alleen lawaai, dat het luisteren teniet doet. Lawaai hoor je, je kan het gewaar worden, maar je luistert er niet naar. Lawaai laat geen ruimte om te luisteren omdat het geen vrijheid laat. Lawaai dringt zich op, het nodigt niet uit zoals een woord, als een roepstem of als muziek die je aandacht opwekt en je richt op het schone.

De evangelisering van de hedendaagse mens - en roeping is uiteindelijk een vorm van evangelisering, een persoonlijk geraakt en aangetrokken worden door het Evangelie - de evangelisering van de hedendaagse mens moet rekening houden met deze verdoving, en ze moet een manier vinden om er doorheen te dringen. Is het nog mogelijk dat een stem die onze naam komt fluisteren opgemerkt wordt temidden van dit lawaai? Is het nog mogelijk te horen hoe Christus op onze deur klopt en verlangt binnen te komen om met ons aan tafel te gaan en ons leven te delen?

Het lijkt erop dat vandaag de dag Christus zelf opgesloten zit in de kamer, en van binnenuit klopt om de geroepene terug te roepen, de geroepene die zich buiten bevindt in de drukte van de stad. Hoe zal Hij gehoord kunnen worden?

Een onschuldige doofheid

Misschien moeten we beginnen met ons bewust te worden van dit probleem. Hoewel het vandaag de dag meer uitgesproken lijkt het zijn, het is niets nieuws. Hebben de God van Israël, de aartsvaders, Mozes en de profeten niet moeten afrekenen met een hardleers volk dat niet wilde luisteren naar de stem van de Heer? En heeft Jezus zelf zijn geduld niet verloren bij de confrontatie met de hardheid van hart, niet alleen van het volk, van de schriftgeleerden en de farizeeën, maar ook van zijn eigen leerlingen? “Begrijpt en verstaat ge het dan nog niet? Is uw hart dan zo verhard? (Mc 8,17-18)

Ja, we zijn gemaakt om te luisteren naar het woord van God. Elke mens is daartoe gemaakt, daarvoor heeft hij oren, zoals hij ook ogen heeft om de werken van de Heer te zien. Waarom kijkt men dan niet? Waarom luistert men niet? Misschien is het antwoord eenvoudig: omdat we niet kunnen, we zijn er niet toe in staat. We zijn werkelijk doof, werkelijk blind. Doofheid voor het woord van God is geen eigen keuze, zeker niet bij de jongeren, zeker niet bij de hedendaagse mens. Het is wel een keuze voor ons, voor de leerlingen van Jezus, voor de apostelen, en daarom heeft Christus reden om boos te zijn op hen en op ons. Maar bij de jongeren, bij de mensen van deze tijd is de doofheid niet hun eigen verantwoordelijkheid. Nooit eerder was het culturele klimaat zozeer een toestand die men ondergaat, onvrij, precies omdat de manieren waarop dit klimaat binnendringt met zijn lawaai subtiel en listig zijn, en een soort doofheid van hart veroorzaken die we “auto-immun” zouden kunnen noemen.

Hoe staat Christus tegenover dit alles, tegenover deze toestand van de grote menigte? Zou Hij geen medelijden hebben? “Ik heb medelijden met al deze mensen, omdat ze al drie dagen lang bij Mij blijven, zodat ze nu zonder voedsel zijn. Maar Ik wil hen niet laten gaan zonder dat ze eerst gegeten hebben, omdat Ik vrees dat ze anders onderweg zullen bezwijken.” (Mt 15,32). Als Jezus medelijden had met de mensen omdat ze geen brood hadden, zou Hij dan niet des te meer medelijden hebben als ze datgene missen wat noodzakelijker is dan brood, namelijk “ieder woord dat komt uit de mond van God”? (cf. Dt 8,3; Mt 4,4)

Het is nooit vruchtbaar voor Gods Rijk de problemen van de wereld en van de Kerk alleen te benaderen vanuit een fenomenologische en sociologische analyse van de situatie. Daarvoor was het niet nodig geweest dat de Zoon van God in de wereld kwam. Maar Hij is gekomen, en Hij heeft iets nieuws gebracht: zijn blik, een eeuwige blik die binnendringt in de tijd, in de geschiedenis en in de harten, zoals niets of niemand anders erin kan binnendringen.

Met wat een medelijden zou Christus vandaag naar de menigte kijken, naar de jongeren die honger hebben naar het woord dat komt uit Gods mond, die honger hebben naar Hem, naar zijn aanwezigheid, naar zijn Evangelie! Als Hij bezorgd was dat de menigte zou moeten vertrekken zonder brood, “zodat ze onderweg zouden bezwijken”, zou Hij dan geen medelijden hebben met de levensweg van de hedendaagse mens, die zijn leven leeft, verstoken van het woord van God, van de aanwezigheid van God, en dat niet alleen sinds

drie dagen, maar altijd? In elk tijdperk van de geschiedenis heeft God profeten en heiligen gestuurd die in staat waren gestalte te geven aan de blik van Christus over de menigte die verloren was, zonder herder. Ook onze tijd is zeer rijk aan deze medelijdende blikken, die de blik van Christus over de wereld laten doorschijnen. Denken we maar aan de pausen.

Opnieuw vertrekken van het *Effeta* van Christus

Maar als Christus zeker medelijden voelt voor de doofheid en blindheid van de hedendaagse mensheid, zou Hij dan zijn "*Effeta*" niet willen of kunnen uitroepen over deze wereld, over deze jongeren?

In zijn commentaar op het evangelie van de genezing van de doofstomme in Mc 7,31-37 zei Benedictus XVI dat het woord *effeta* "in zijn diepste betekenis heel de boodschap en heel het werk van Christus samenvat". En hij voegde eraan toe: "We weten allemaal dat de geslotenheid van de mens, zijn isolement, niet alleen afhangt van de zintuigen. Er is een innerlijke geslotenheid, die betrekking heeft op de binnenste kern van de persoon, dat wat de Bijbel "het hart" noemt. Welnu, het is dit hart dat Jezus is komen openen en bevrijden, om ons in staat te stellen de relatie met God en met de anderen ten volle te beleven. Precies daarom zei ik (paus Benedictus) dat dit kleine woordje, "*effeta* – ga open" heel de zending van Christus samenvat. Hij is mens geworden opdat de mens, die innerlijk doof en stom gemaakt is door de zonde, bekwaam zou worden om te luisteren naar de stem van God, de stem van de Liefde die spreekt tot zijn hart, en opdat hij zo op zijn beurt zou leren de taal van de liefde te spreken en te communiceren met God en met de anderen." (*Angelus*, 9 september 2012)

Maar waar zit dan het probleem? Als Christus naar de hedendaagse wereld kijkt met medelijden omdat ze het Woord van eeuwig leven niet ontvangt, en als alleen Hij het hart van ieder mens kan en wil openen met zijn "*Effeta*", als dit de essentie van zijn zending is, en dus ook de essentie van de zending van de Kerk, dan begrijpen we dat het ware probleem, de ware geslotenheid, in ons zit, in al wie om de één of andere reden, en ongetwijfeld door een onverdiende genade, het woord van God en de blik van Christus kent, in wie reeds geopend is door een doop-*effeta* dat tot hem of haar persoonlijk gericht is. Het probleem is niet de wereld, of de jongeren, of het internet, of wie weet wat nog meer: het probleem is ons geloof, of liever ons gebrek aan geloof dat ons leven dit woord incarneert en doorgeeft, dit woord dat Jezus zuchtend uitspreekt, in een diepe ademhaling, die reikt tot in het hart van de Drievuldigheid.

In de passage van de genezing van de doofstomme, van de mens die gesloten is voor relaties, gesloten voor het woord, gesloten voor de gemeenschap met God en met de anderen, is het alsof het genezende gebaar van Jezus heel de Triniteit erbij roept: "Jezus nam hem terzijde, buiten de kring van het volk, stak hem de vingers in de oren en raakte zijn tong met speeksel aan. Vervolgens sloeg Hij zijn ogen ten hemel op, zuchtte en sprak tot hem: '*Effeta*', wat betekent: 'Ga open'" (Mc 7,33-34). Alles zinspeelt op de geïncarneerde aanwezigheid van het Woord, zijn biddend vertrouwen op de Vader in de Hemel, en op de adem van de heilige Geest. Het is alsof de liefde van de Drievuldigheid geconcentreerd wordt in het *Effeta* van Christus, het *Effeta* dat de mens herstelt in zijn natuur en in zijn roeping als beeld van God, in het luisteren en in het woord dat hem in staat stelt tot een relatie van wederzijdse liefde.

Het geloof laat ons toe Christus aan te hangen, ons met Hem te vereenzelvigen, precies in zijn zending als Middelaar tussen de Drievuldigheid en de mens. Want de mens is gewild en geschapen om de *communio* van de Triniteit te weerspiegelen in de christelijke gemeenschap, in de Kerk, als levend en harmonieus lid van het Lichaam van Christus.

De grote noodzaak voor de Kerk en voor de christenen bestaat erin deze Christus aan te hangen, deze Christus die met uitgestrekte armen, zoals op het kruis, hangt tussen de liefde van de Vader en de ellende van de mens. Vooraleer ons af te vragen welke technieken of tactieken we moeten toepassen om de jongeren weer op te wekken en op te voeden tot (ontvankelijkheid voor) een christelijke roeping, een dooproeping, in alle vormen die deze kan aannemen, is het voor ons een noodzaak van geloof en van liefde ons werkelijk te vereenzelvigen, niet alleen formeel, met de Christus van dit evangelie, die de Christus is van heel het Evangelie.

We kunnen ons afvragen hoe we staan tegenover de hedendaagse mens, de hedendaagse jongeren, de wereld in deze tijd: hangen we Christus aan, die de mens aanraakt in zijn geblokkeerde mogelijkheid tot relaties, gaan we met hem op weg? Blijven we hem nabij, zo nabij dat we hem aanraken, zelfs tot we als herders “rieken naar de geur van de schapen”, naar de beroemde uitspraak van paus Franciscus? Maar ook: wat doen we ten overstaan van deze mens die opgesloten zit in zichzelf? Richten we de blik van ons hart, van ons gebed, van ons geloof naar de goede en barmhartige Vader, smekend als kinderen, met het vertrouwen dat Hij altijd naar ons luistert, dat Hij ons altijd verhoort, zelfs al zouden we de opwekking van een dode vragen (cf. Joh 11,41-44)? En komen we vanuit dit gebed, vanuit dit vertrouwen in de Vader, ook tot die zucht, die adem van de Geest die verenigd met het woord van Jezus de goddelijke macht heeft het hart, de geest en het leven van ieder mens te openen voor de vriendschap met God en met allen?

Als we deze vragen uit de weg gaan, denk ik dat we het risico lopen het probleem van de zending van de Kerk en van de roepingpastoraal altijd te benaderen met een wereldse mentaliteit, die niets te maken heeft met de komst van Christus. Zeker, alles kan gebruikt worden, alles kan een nuttig en doeltreffend instrument zijn, maar als in onze benadering van de menselijke situatie (de onze of die van een ander) het trinitaire en christocentrische hart ontbreekt, dan zullen alle instrumenten tevergeefs zijn, want de kern van de zaak bestaat er niet alleen in te verbeteren of te corrigeren wat niet goed gaat, maar iemand tot nieuw leven op te wekken, een charisma, een goddelijke genade nieuw leven in te roepen. Dit laatste kan alleen God, maar het geloof maakt ons tot zijn werktuigen.

Dierbaren, laten we eensgezind in gebed onze harten toevertrouwen aan de mateloze gave van de heilige Geest, opdat over onze broosheden heen en in de beproevingen die we doormaken, het ons nooit zou ontbreken aan de hoop altijd onze roeping te kunnen beleven in geloof en in liefde!

In diepe verbondenheid in het cenakel van Pinksteren, jullie

Br. Mauro-Giuseppe Lepori
Generale Abt OCist